

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zajęcia realizowane w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego nr WND-POKL.03.03.02-00-022/08 pt. „*Nauczyciel przedmiotów zawodowych*”, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA W CZĘSTOCHOWIE

WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA W CZĘSTOCHOWIE

ADHD

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Projekt współfinansowany
ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

Co to jest ADHD?

ADHD jest to schorzenie neurorozwojowe, którego objawy układają się w trzy grupy:

- kłopoty z kontrolą własnej impulsywności
- nadmierna aktywność ruchowa
- zaburzenia koncentracji uwagi
- W Polsce obowiązuje obecnie Międzynarodowa Klasyfikacja ICD-10, określa ona ADHD jako zaburzenie hiperkinetyczne (Hyperkinetic Disorder; F.90)

- W populacji dziecięcej częstość występowania szacuje się na około od 3% do 5%, szczyt rozpoznawania przypada między 6 a 9 rokiem życia
- Częściej zespół rozpoznaje się u chłopców, ze względu na fakt, że u nich na pierwszy plan wysuwają się objawy związane z nadruchliwością i impulsywnością
- U dziewczynek dominuje podtyp ADHD z zaburzeniami w koncentracji bez nadruchliwości

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Objawy są niezależne od dziecka
- Mogą pojawiać się zachowania niepożądane – agresywne – związane z nadmierną impulsywnością (zwłaszcza w okresie przedszkolnym – gryzienie, szczypanie, szturchanie)
- Około 18 % populacji dziecięcej wykazuje cechy zaburzenia hiperkinetycznego – pracujemy z tymi dziećmi takimi metodami jakby miały pełnoobjawowe ADHD

- Wcześniej uważano, że z ADHD się „wyrasta”, najnowsze badania pokazują, iż niektóre objawy się wygaszają lub zmieniają obraz.
- U około 70% pacjentów utrzymują się w okresie dorastania i 30-50% w wieku dorosłym
- Badania dowodzą, iż osoby dorosłe z ADHD mogą mieć trudności z osiągnięciem wyższego wykształcenia, utrzymaniem stałego związku (częstsze rozwody), utrzymaniem stałej pracy

- Czynniki pozagenetyczne 20% (urazy okołoporodowe, uszkodzenia CUN w wyniku przebytych operacji lub innych schorzeń)
- Częstość dziedziczenia zespołu sięga 80%
(podobnie jak przy astmie)
- Najprawdopodobniej ADHD jest zaburzeniem poligenicznym, a w jego powstaniu odgrywają rolę mutacje w obrębie genów aktywnych w korze przedczołowej i jądrach podstawnych
- Płaty czołowe odpowiedzialne są za procesy hamowania

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Diagnoza ADHD jest interdyscyplinarna (lekarz specjalista, psycholog)
- Przy stawianiu diagnozy konieczne są badania psychologiczne i opinia ze szkoły, czasem obserwacja zachowań w grupie
- Objawy ADHD występują co najmniej w dwóch środowiskach, to znaczy i w domu i w szkole
- Symptomy występują u dziecka już przed 6 rokiem życia

Kryteria diagnostyczne – koncentracja uwagi

- Dziecko nie jest w stanie skoncentrować się na szczegółach podczas zajęć szkolnych
- Dziecko ma trudności z utrzymaniem uwagi na grach i zadaniach
- Często wydaje się, że nie słyszy, co się do niego mówi
- Ma kłopoty z wykonywaniem instrukcji po kolei i dokończeniem zadania
- Ma trudności w zorganizowaniu sobie pracy

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Nie lubi, unika, ociąga się przy odrabianiu zadań domowych
- Często gubi rzeczy codziennego użytku i przybory szkolne
- Łatwo rozprasza się pod wpływem zewnętrznych bodźców
- Często zapomina co ma robić dalej w codziennej aktywności (idzie myć zęby i zapomina)

Nadruchliwość, nadmierna aktywność

- Często ma nerwowe ruchy rąk albo wierci się na krześle
- Wstaje na lekcji lub w innych sytuacjach, gdy jest wymagane siedzenie na miejscu (np. posiłek)
- Wchodzi, wspina się na meble, chodzi po pomieszczeniu
- Nadmiernie hałaśliwe w zabawie i przy odpoczynku
- „Biega jak nakręcone”. Dziecko często jest w ruchu, występuje nadmierna aktywność ruchowa

Impulsywność

- Dziecko często wrywa się z odpowiedzią, zanim pytanie zostanie zadane do końca.
- 2. Nie udaje się stać w szeregu lub poczekać na swoją kolej w grze lub sytuacji grupowej.
- 3. Dziecko często przerywa lub przeszkadza innym (np. wtrąca się do zabawy lub rozmowy innych osób).
- 4. Dziecko często jest nadmiernie gadatliwe.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Spokojna osoba – pomysł - STOP- decyzja - realizacja
- Osoba z ADHD - pomysł - brak zahamowania - realizacja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Leczenie:

Najbardziej skutecznym modelem leczenia jest łączenie terapii farmakologicznej (jeśli są wskazania lekarskie) z terapią psychologiczną i oddziaływaniami szeroko rozumianego środowiska społecznego,

Formy pracy z dzieckiem i rodzicami

- Psychoedukacja rodziców dziecka na temat schorzenia
- Terapia indywidualna dziecka (reedukacja, terapia psychologiczna)
- Terapia grupowa dla dzieci
(grupy mieszane, niejednorodne)
- Warsztaty umiejętności rodzicielskich (metoda Mazlish, Faber, Gordon)
- Specjalistyczne warsztaty dla rodziców dzieci z ADHD

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Projekt pt.: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Grupy wsparcia (psychoedukacyjne, klasyczne grupy wsparcia jako bank informacji)
- Terapia indywidualna rodziców
- Wspomaganie i terapia rodziny (ustalanie strategii, procedur, analiza zachowania)
- Psychoedukacja rodziców innych dzieci

Zasada nr 1

- Objawy ADHD nie są winą dziecka. Nie są też winą rodziców, ani nauczycieli.
- Wnioski z tej zasady:
- A) dziecko z zespołem wymaga pomocy w tych sferach życia, które są zaburzone przez objawy
- B) ADHD nie jest wymówką na życie – obowiązuje tutaj zasada jak w każdym rodzaju rehabilitacji. Dziecko z ADHD ma osiągać te same cele, co jego rówieśnicy, ale przy większym nakładzie swojej pracy i dorosłych (rodziców i nauczycieli)

Zasada nr 2

- Objawy trwają latami. Nie można terapeutycznymi metodami doprowadzić do zniknięcia objawów, można natomiast poprawić funkcjonowanie dziecka pomimo ich obecności.
- - z dzieckiem nie da się pracować na zapas, można tylko tu i teraz.
- - to, że poradziłeś sobie z objawami dziś, nie znaczy, że nie wystąpią jutro.
- - ze stosowania danej strategii radzenia sobie z objawami dorośli mogą zrezygnować dopiero wtedy, gdy dziecko samo jest w stanie poradzić sobie z tym rodzajem zadan

Podstawy postępowania

1. Praca na pozytywnych wzmocnieniach

czyli nagradzamy pożądane zachowania dziecka

Zachowanie+ wzmocnienie (nagroda)= powtarzalność danego zachowania.

2. Konsekwencja postępowania; za dane zachowanie – umówiona konsekwencja.

3. Mówimy językiem prostym i zrozumiałym, wydajemy polecenia krótko i zwięźle.

A co z rodziną?

- Wypalenie” systemu rodzinnego – przewlekły stres dezorganizuje życie rodziny, wytrąca ją ze swoistej równowagi nazywanej homeostazą
- Pojawiają się konflikty małżeńskie, przy braku wsparcia ze strony otoczenia – nerwice i depresje u rodziców
- Dziedziczność zespołu wskazuje, że rodzice dziecka również mogą przejawiać symptomy, co utrudnia systematyczną pracę niektórymi metodami terapeutycznymi

WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA W CZĘSTOCHOWIE

www.wszi.edu.pl

Dziękuję za uwagę

Dr Marek Kuźnik

zajęcia przeprowadzone w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego nr WND-POKL.03.03.02-00-022/08 pt. *„Nauczyciel przedmiotów zawodowych”*, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt pt.: *„Nauczyciel przedmiotów zawodowych”*
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego